

CYFARFOD	Pwyllgor Iaith
DYDDIAD	22 Hydref, 2024
TEITL	Adroddiad Adran Prifffyrdd, Peirianeg ac YGC
PWRPAS	Cyflwyno gwybodaeth am weithrediad y Polisi Iaith a gweithgareddau hybu'r Gymraeg
AWDUR	Steffan Jones, Pennaeth Prifffyrdd, Peirianeg ac YGC

1. CEFNDIR

- 1.1 Paratowyd yr adroddiad hwn mewn ymateb i gais y Pwyllgor Iaith am wybodaeth ynghylch sut mae'r Adran Prifffyrdd, Peirianeg ac YGC yn gweithredu'r Polisi Iaith a pha weithgareddau y mae'n eu gwneud i hybu'r Gymraeg.
- 1.2 Mae'r Adran yn cynnwys ystod o wasanaethau gan gynnwys cynnal ffyrdd, goleuo stryd, cynnal asedau bwrdeistrefol, glanhau strydoedd, gwasanaeth profedigaeth yn ogystal ag ymgynghoriaeth peirianeg amlddisgyblaethol. Mae hefyd yn gyfrifol am reoli holl fflyd y Cyngor ac am weithredu'r gwasanaeth caffael rheoli categori amgylcheddol.
- 1.3 Oherwydd natur gwaith yr Adran, mae'n anorfod y bydd y rhan fwyaf o'n staff yn dod i gysylltiad ag aelodau'r cyhoedd. O ganlyniad, disgwylir i'r mwyafrif ohonynt o leiaf allu siarad Cymraeg i lefel derbyniol er mwyn gallu delio'n uniongyrchol ag ymholiadau a, thrwy hynny, ddarparu profiad gwell i'n cwsmeriaid.
- 1.4 Fodd bynnag, mae gan yr Adran nifer o weithwyr rheng flaen ac yn hanesyddol, mae wedi bod yn anodd pennu faint yn union sy'n bodloni dynodiadau iaith eu swydd. Er hynny, mae'r Adran wedi goresgyn hyn i raddau helaeth yn ystod y 12 mis diwethaf fel yr eglurir yn yr adroddiad.

2. YMATEB I YMHOLIADAU'R PWYLLGOR

1. Pa bolisiau a chynlluniau sydd mewn lle o fewn eich adran er mwyn cyfrannu at amcanion y strategaeth iaith? Nodwch y maes blaenoriaeth (blynyddoedd cynnar, dysgu, gwaith a gwasanaeth, y gymuned neu ymchwil a thechnoleg)

e.e

Enw

Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg (Blynyddoedd cynnar a dysgu):

Mae'r maes hwn yn cael sylw penodol yng Nghynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg (CSGA) ac mae mesurau penodol wedi eu llunio i fonitro cynnydd.

Crynodeb byr

Sicrhau bod pob lleoliad Blynyddoedd Cynnar yn gosod sylfaen gadarn ar gyfer y Gymraeg, a sicrhau fod pob plentyn yn cael asesiad sgiliau iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu yn y Gymraeg ar fynediad ac ar derfyn addysg feithrin rhan amser ac ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen.

Polisiau a chynlluniau strategol perthnasol

Strategaeth Iaith Gwynedd 2023 – 2033

Prosiectau yng nghynllun y Cyngor

Gwynedd Yfory

Sicrhau fod caeau chwarae a chyfleusterau addas ar gael i blant a phobl ifanc yn eu hamser hamdden (arwyddion cywir a chllir).

Gwynedd Werdd

Gweithredu ar risgiau llifogydd a cymunedau glan a thaclus – fel rhan o'r gwaith yma byddwn yn hybu defnydd o'r Gymraeg ac yn cynyddu'r cyfleodd i ddefnyddio'r Gymraeg wrth drafod materion technegol y maes llifogydd.

Prosiectau a chynlluniau eraill

Cyfathrebu mewnol gyda Staff yr Adran Prifffyrdd, Peirianeg ac YGC

Rydym yn cynhyrchu Newyddlen Prifffyrdd, Peirianeg ac YGC, yn ogystal â Bwletin YGC, yn rheolaidd ac mae'r rhain yn cael eu cylchredeg i holl staff yr Adran yn y Gymraeg.

Gwerthfawrogi'r rhain, nid yn unig am eu cynnwys llawn gwybodaeth ond hefyd am eu hansawdd a'u defnydd o Gymraeg clir.

Digwyddiadau Gyrfaoedd a Chodi Ymwybyddiaeth am Swyddi

Mae gan y Gwasanaeth YGC brofiad o osod stondinau mewn digwyddiadau lleol a chenedlaethol mawr er mwyn codi ymwybyddiaeth o'u gwasanaethau ym meysydd peirianeg sifil ac adeiladwaith, ac i hysbysebu cyfleoedd gyrfa. Doedd eleni ddim gwahanol gyda stondinau'n cael eu codi yn Sioe Sir Fôn a ffeiriau swyddi mewn partneriaeth gyda chwmni Darogan Talent.

Bu'r Adran yn weithgar iawn yn ystod y Sioe gan gynnwys cynnal gweithgareddau a chystadlaethau oedd yn ymwneud ac atal llifogydd. Roedd y rhain yn gyfleoedd delfrydol i wneud argraff ar bobl ifanc y gallent gael gyrfa foddhaus yn y maes hwn drwy gyfrwng y Gymraeg a, thrwy hyn, cadw talent yn lleol.

2. Beth arall sydd angen sylw yn ystod y flwyddyn nesaf er mwyn codi statws y Gymraeg a sicrhau cyfleoedd i bobl i ddefnyddio'r Gymraeg?

(e.e. addysg, adnoddau, teuluoedd, hyrwyddo defnydd o wasanaeth drwy'r Gymraeg)

Mentor Cymhwyster ac Aelodaeth o Gorff Proffesiynol Sefydliad y Peirianwyr Sifil

Yn ogystal â'r gwaith digwyddiadau gyrfaoedd, mae gan YGC gysylltiad agos â Sefydliad y Peirianwyr Sifil (Institution of Civil Engineers - ICE), sef y prif sefydliad peirianeg broffesiynol sy'n dyfarnu cymwysterau proffesiynol i beirianwyr sifil. Mae un o beirianwyr y gwasanaeth wedi'i benodi'n fentor dros y Cyngor ac mae'r gefnogaeth mae'n ei gynnig yn y Gymraeg wedi'i ymestyn i gynnwys peirianwyr yng Nghynghorau Ynys Môn a Chonwy.

Cynrychiolaeth ar fwrdd Technegwyr Myfyrwyr Graddedigion SyPS Gogledd Cymru

Mae tri pheiriannydd o wasanaeth YGC yn aelodau ar fwrdd Technegwyr Myfyrwyr Graddedigion Sefydliad y Peirianwyr Sifil (ICE) Gogledd Cymru, gan gynnwys Peiriannydd Cynorthwyol sydd yn Gadeirydd i'r grŵp. Mae hi yn adrodd ar faterion technegol i grwpiau eraill ar draws y Deyrnas Unedig pan yn cyfarfod yn swyddfa'r ICE yn Llundain sawl gwaith y flwyddyn.

Gwasanaeth cyfathrebu i randdeiliaid ar ran UK Highways

Mae'r Gwasanaeth YGC yn parhau i ddarparu gwasanaeth cyfathrebu i randdeiliaid ar ran UK Highways ar gyfer y rhan o'r A55 rhwng Llandygai a Chaerdybi. Mae hyn yn golygu paratoi negeseuon pwysig dwyieithog am waith cynnal ac ati.

Fel rhan o'r gwasanaeth, maent hefyd yn trefnu a mynychu cyfarfodydd 'galw heibio' yn lleol i rannu gwybodaeth yn ôl yr angen. Comisiynodd UK Highways YGC yn benodol oherwydd eu harbenigedd yn y maes a gallu'r staff i gyfathrebu yn Gymraeg.

Trefnu digwyddiadau 'galw heibio' cysylltiedig â phrosiectau YGC

Mae YGC hefyd yn trefnu nifer o ddigwyddiadau 'galw heibio' yng Ngwynedd a thu hwnt er mwyn hysbysu trigolion am gynlluniau arfaethedig a derbyn eu barn amdanynt. Cynhelir y rhain yn ddwyieithog bob amser.

Cydweithio gyda Busnes Lleol - Isgontractwyr

Mae ein Tîm Categori Amgylchedd wedi mynychu tri digwyddiad busnes ar draws y Sir dros y misoedd diwethaf oedd yn cael eu trefnu gan Dîm Cymorth Busnes y Cyngor. Y nod yw, codi ymwybyddiaeth am gyfleoedd ar gyfer Isgontractwyr lleol i gofrestru ar restr Isgontractwyr y Cyngor, neu ddarparu gwasanaeth drwy fframweithiau'r Cyngor. Mae'r tîm yn awyddus iawn i ymgysylltu a rhoi cyfle i gwmnïau gofrestru. Maent wedi datblygu canllaw i roi cymorth i gwmnïau gofrestru ar system GwerthuiGymru ac eDendroCymru. Mae'r tîm hefyd wedi creu eitem yn y Bwletin Cefnogi Busnes y Cyngor sydd yn cael ei rannu yn wythnosol, ac mae bwriad cynnal digwyddiad yn safle Adra, sef Tŷ Gwyrddfai ym Mhenygroes mis Rhagfyr mewn cydweithrediad gydag adrannau eraill o'r Cyngor, Adra Tai Cyf a chwmnïau eraill.

3. Ydy datblygiad technoleg wedi amharu ar eich gallu i ddarparu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg? Os yn berthnasol rhowch enghraifft. Sut ydych chi'n sicrhau nad yw datblygiad technoleg yn effeithio ar eich gallu i ddarparu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg?

System Rheoli Asedau Gwasanaeth Fflyd Cyngor Gwynedd

Yn hytrach na phrynu systemau masnachol sy'n gweithredu yn uniaith Saesneg yn unig, mae'r Gwasanaeth Fflyd wedi datblygu systemau eu hunain ar gyfer rheoli asedau fflyd y Cyngor drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'r systemau yn ymddangos yn y Gymraeg yn gyntaf ac mae'n rhaid i ddefnyddwyr ddewis opsiwn i weithredu yn y Saesneg. Nid ydym yn ymwybodol o unrhyw systemau fflyd eraill sy'n cynnig y gwasanaethau yma yn y Gymraeg.

Gwefannau Prosiectau

Mae tîm Datblygu Busnes Gwasanaeth YGC yn darparu gwefannau penodol ar gyfer codi ymwybyddiaeth o brosiectau yn ystod cyfnod ymgynghori prosiectau a chyfnod adeiladu. Mae'r ddarpariaeth yma yn galluogi'r gwasanaeth i sicrhau bod y gwefannau yn cael eu creu a'u cynnal gyda chynnwys dwyieithog. Mae'r gwefannau hyn yn defnyddio templed gan gwmni WordPress sydd gyda 'plug-in' ar gyfer botwm togl sydd yn galluogi'r defnyddiwr i ddewis yr iaith.

4. Sut ydych chi'n cadw cofnod o'r bobl sy'n defnyddio eich gwasanaeth trwy gyfrwng y Gymraeg? Allwch chi rannu data perthnasol?

e.e.

Blynyddoedd cynnar

- 1. Data cyrhaeddiad y CSGA o ran nifer y lleoliadau gofal plant, a nifer plant sydd yn derbyn addysg cyfrwng Cymraeg.*
- 2. Nifer cylchoedd Ti a Fi, grwpiau Rhiant a Phlentyn sydd yn cael eu cefnogi/cynnal.*
- 3. Nifer y gweithgareddau sydd yn cael eu targedu yn benodol at deuluoedd ifanc/rhieni a babanod gan wasanaethau'r Cyngor.*
- 4. Nifer y gweithgareddau teuluol sydd yn cael eu trefnu gan y fenter iaith.*
- 5. Nifer ymgyrchoedd rhannu adnoddau a gwybodaeth.*

Dysgu

1. Ystadegau monitro CSGA
2. Nifer staff y Cyngor sydd yn derbyn hyfforddiant i wella sgiliau
3. Nifer prentisiaethau sydd yn cael eu cynnig gan y Cyngor
4. Nifer cyfleoedd hyfforddi/achrediadau sydd yn cael eu cynnig gan y gwasanaeth ieuencid.

Gwaith a gwasanaeth

1. Nifer busnesau sydd yn derbyn cymorth ariannol drwy gynllun Arfor
2. Nifer staff sydd yn derbyn cefnogaeth i ddysgu Cymraeg neu ddatblygu sgiliau
3. Nifer staff sydd yn cymryd rhan mewn cynlluniau cyfeillio/pencampwyr

Y gymuned

1. Nifer gweithgareddau wedi eu cynnal gan wasanaethau'r Cyngor a'r fenter iaith ar gyfer gwahanol grwpiau
2. Nifer mentrau cymunedol sydd yn cael eu cefnogi drwy gynlluniau Adfywio ac Economi

Ymchwil a thechnoleg

1. Nifer prosiectau ymchwil sydd wedi eu cynnal gan y Cyngor, neu eu comisiynu gan y Cyngor

Unrhyw ddata arall perthnasol

Dysgu / Gwaith a gwasanaeth

Nifer staff yr Adran sydd yn derbyn hyfforddiant i wella sgiliau

Mae'r Adran yn derbyn manylion am hyfforddiant gwella sgiliau iaith yn chwarterol gan Swyddog Dysgu a Datblygu Iaith Gymraeg y Cyngor. Bydd y neges yma yn cael ei rannu gyda staff yr Adran dros e-bost. Mae'r Swyddog Dysgu a Datblygu Iaith Gymraeg yn cadw cofnod o'r nifer o staff sydd yn derbyn hyfforddiant a darparu diweddariad i'r Pennaeth Adran yn chwarterol.

Mae nifer o staff wedi mynychu hyfforddiant ar sawl lefel iaith felly mae'r diddordeb mewn gwella sgiliau iaith yn dda iawn ar draws yr Adran.

- Un aelod o staff wedi cwblhau Cwrs lefel Canolradd 1 gyda Dysgu Cymraeg, ac wedi cofrestru ar gyfer lefel 2.
- Un aelod o staff wedi cofrestru ar gyfer Cwrs lefel Canolradd 1 gyda Dysgu Cymraeg.
- Un aelod o staff yn dilyn cwrs 'Defnyddio' Gloywi Ysgrifennu gyda Nant Gwrtheyrn trwy gynllun Cymraeg Gwaith.
- Dau aelod o staff yn dilyn cwrs y Dystysgrif Sgiliau Iaith gyda Phrifysgol Bangor, gyda 1 wedi pasio ei arholiad.
- Un aelod o staff wedi dangos diddordeb mewn cwrs Magu Hyder ac yn disgwyl i Dysgu Cymraeg anfon dyddiadau ymlaen.

Prentisiaethau

Mae'r Adran Prifffyrdd, Peirianeg ac YGC yn cefnogi cynllun Prentisiaethau'r Cyngor ac yn falch o gadarnhau bod gennym 5 Prentis ar draws y gwasanaeth. Mae'r Prentisiaethau hyn yn cynnwys: -

- Prentis Gradd Peirianeg Meddalwedd – Uned Busnes PP/YGC
- Prentis Peirianeg Sifil – Gwasanaeth Prifffyrdd
- Prentis Peirianeg Sifil – Gwasanaeth YGC
- Prentis Trydanwr Goleuo - Gwasanaeth Goleuo
- Prentis Technegydd Fflyd (Mecanic) - Gwasanaeth Fflyd

Ceisiadau am wasanaethau drwy wefan Cyngor Gwynedd

Mae ceisiadau am wasanaeth yr Adran dros system hunan wasanaeth gwefan Cyngor Gwynedd, megis adrodd twll mewn ffordd neu olau stryd diffygiol yn cael eu derbyn a phrosesu drwy system FFOS y Cyngor. Mae'r system yma yn cael ei reoli a gweinyddu gan Adran TG Cyngor Gwynedd.

Ceisiadau am wasanaeth dros y ffôn

Mae mwyafrif o geisiadau am wasanaeth gan yr Adran sydd yn cael eu derbyn dros y ffôn drwy Galw Gwynedd neu un uniongyrchol yn cael eu cofrestru a phrosesu drwy system FFOS y Cyngor.

Y gymuned

Safle Golff Giamocs Porthmadog

Mae'r tîm Cynnal Tiroedd sydd yn gyfrifol am safle Golff Giamocs Porthmadog wedi bod yn cydweithio gyda tîm Datblygu Busnes PP/YGC i wella edrychiad y safle a chodi proffil y cyfleusterau. Fel rhan o'r gwaith, mae arwyddion a baneri dwyieithog lliwgar newydd wedi cael eu lleoli o amgylch y safle, ac mae'r cwrs wedi ei ymestyn yn 18 twll erbyn hyn. Mae'r tîm wedi creu gwefan benodol a thaflen wybodaeth sydd yn rhoi manylion am y safle. Mae'r adborth sydd wedi ei dderbyn hyd yma wedi bod yn gadarnhaol iawn am welliannau ac rydym yn falch o ddweud bod y Gwasanaeth wedi gweld cynnydd mewn defnydd o'r safle.

5. Beth yw sgiliau iaith eich staff?

Mae 96.6% o staff yr Adran Priffyrdd, Peirianeg ac YGC yn cyrraedd dynodiadau iaith y swydd.

Mae pob gwasanaeth ar draws yr Adran yn gweithio gyda'r staff i annog defnydd o'r iaith a magu hyder.

6. Rhowch enghreifftiau o unrhyw rwystrau, cwynion a chanmoliaeth sy'n gysylltiedig gyda darparu a hyrwyddo gwasanaethau cyfrwng Cymraeg.

Rhwystrau

Gan fod yr Adran yn gweithredu yn y diwydiant peirianyddol sy'n cael ei ystyried yn un Saesneg, mae'n gallu bod yn anodd cyflawni gwasanaeth llawn ar lafar yn y Gymraeg. Mae hyn oherwydd yr angen i weithio gydag asiantaethau fel Llywodraeth Cymru, Asiant Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru, Cyfoeth Naturiol Cymru ac ati.

Hefyd, mae'r rhan fwyaf o'r ffurflenni safonol ar gyfer contractau peirianeg wedi'u hysgrifennu yn Saesneg. Mae'r un peth yn berthnasol i'r mwyafrif o'r manylebau peirianeg a chodau ymarfer cenedlaethol a ddefnyddiwn. Yn ogystal, oherwydd Rheoliadau Contractau Cyhoeddus 2015 (sydd yn disodli'r Official Journal of the European Union - OJEU), cawn ond hysbysebu contractau gwerth uchel yn y Saesneg (cynlluniau neu wasanaethu mawr dros drothwy pris penodol).

Mae'r Adran yn ymfalchïo ei fod yn gallu cynnig gwasanaeth sydd bron yn gwbl Gymraeg i'n trigolion. Fodd bynnag, gall fod yn anodd ar adegau recriwtio staff sy'n bodloni dynodiad iaith y swydd yn llawn i rai rolau. Mae hyn yn wir hyd yn oed i swyddi gyda lefelau ieithyddol elfennol.

Canmoliaeth a Chwynion

Roedd yn amlwg o'r adborth a gawsom yn Sioe Sir Fôn ac yn y digwyddiadau gyrfaedd eleni bod gwerthfawrogiad mawr, nid yn unig i'r gwasanaeth a gyflwynir i'n trigolion, ond hefyd i ddefnydd a'r hyrwyddiad o'r Gymraeg ym mhopeth a wnawn. Roedd hyn yn galonogol ac yn cadarnhau ein bod ar y llwybr cywir yn ein hagwedd at yr iaith.

O ran cwynion, nid yw'r Adran wedi derbyn llawer o feirniadaeth am ein defnydd o'r iaith. Er hynny, rydym wedi cael ein beirniadu ar rai achlysuron drwy weld contractwyr allanol sy'n gweithio ar ran y Gwasanaeth Cynnal Ffyrdd ddefnyddio arwyddion rhybudd uniaith Saesneg ar safleoedd. Fodd bynnag, prin yw'r rhain ac maent yn cael eu datrys yn syth ar ôl i ni gael gwybod amdanynt.

Adroddiad yr adran i Bwyllgor Iaith yn 2023:

[Priffyrdd Peirianeg ac YGC Cynllun Hybu'r Gymraeg.pdf \(llyw.cymru\)](#)